

YEREL YÖNETİMLERDE KATI ATIK SORUNLARI VE ÇÖZÜM YOLLARI

Ali Osman YILDIRIM

Körfez Belediyesi, Körfez/İZMİR

ÖZET: Katı atıklar genelde halk tarafından istenmeyen maddeler olduklarından uygun bir şekilde uzaklaştırılmadıkları takdirde, önemli sağlık, estetik ve çevre sorunları oluştururlar. Gelişmiş ülkelerde katı atıklar; ekonomik şartlar, yüksek teknoloji ve çevresel bilincin artmasıyla kontrol altına alınmıştır. Fakat, bizim gibi gelişmekte olan ve geri kalmış ülkelerde; çarpık ve sağlıklı kentleşme modellerinin yanısıra bilgi ve teknolojiye yoksun, gelişmiş katı atık giderme metodları uygulanarak şehirler yaşanmaz hale getirilmiştir. Geçmişte İstanbul-Umraniye, Diyarbakır ve Ankara'da düzensiz depolama nedeni ile ölümlerle sonuçlanan katı atık problemleri ortaya çıkmıştır.

Uluslararası alanda katı atık giderme konusunda yaşanan gelişmeler ve şehirlerimizdeki sağlıklı yaşam koşulları sebebiyle halkın şikayetlerinin artması; sorunların çözümünden sorumlu olan başta yerel yönetimleri ve diğer kuruluşları harekete geçirmiştir. Son yıllarda katı atıkların sağlıklı bir şekilde toplanması, yeniden değerlendirilebilir atıkların geri kazanımı ve düzenli katı atık depolama konularında belediyeler bir arayış içerisine girmişlerdir. İstanbul, İzmir, İzmit, Bursa ve Gaziantep gibi büyük şehir belediyeleri finansman ve teknoloji bakımından dış kaynaklı olan önemli katı atık bertaraf tesisleri kurmuşlardır. Fakat, bölgesel bazda hizmet etmesi amacıyla büyük paralar harcanarak inşa edilen bu tesislerin işletilmesinde; bertaraf sistemi organizasyonundaki eksiklikler, yüksek atık bertaraf maliyeti ve bölgesel atık modelini destekleyici yasal dayanakların olmayışı sebebiyle büyük sorunlar ortaya çıkmaktadır. Katı atıkların toplanması, taşınması, depolanması ve geri kazanımına ilişkin yatırım maliyetlerinin belediye bütçelerini zorlamasının yanında merkezi ve yerel yönetimler arasında idari ve teknik konularda uyumun sağlanamaması sorunu daha da zorlaştırmaktadır.

Katı atık sorununun çözümü için; öncelikle konuya bilimsel ve teknik yönden yaklaşan projeler üretilmeli ve yasal düzenlemelerle desteklenerek hızla hayata geçirilmelidir. Sağlıklı bir katı atık yönetimi; evsel, endüstriyel ve hastane atıklarının ayrı ayrı toplanmasını ve uzaklaştırmasını, ayrıca ekonomik değeri olan yeniden değerlendirilebilir atıkların ayrı toplanarak geri kazanılması esas olmalıdır. Ancak; en sağlıklı ve en modern atık yönetim projeleri dahi halk tarafından benimsenmediği sürece başarılı olması mümkün değildir. Bu sebeple; halkın katı atık konusunda eğitilmesi ve özellikle katı atıkların sağlıklı bir şekilde biriktirilmesi ve kaynağında ambalaj atıklarının ayrı toplanması konularında halkın bilinçlendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

ANAHTAR KELİMELEER: Katı Atık Yönetimi, Bölgesel Atık Modeli, Katı Atıkların Toplanması, Geri Kazanım

SOLID WASTE PROBLEMS AND SOLUTION PROPOSALS IN LOCAL ADMINISTRATIONS

SUMMARY: Rapid population increase and immigration from rural areas to urban areas experienced since 1960's has caused many environmental problems such as solid wastes. In the developed countries, solid wastes have been kept under control due to economical conditions, higher technology and increase of environmental consciousness. However, in the developing and underdeveloped countries like ours, awry urbanisation models and random solid waste removal methods which are lack of knowledge and technology have been applied causing the cities to be unlivable locations. Recently total solid waste problems have occurred in İstanbul/Ümraniye, Diyarbakır and Ankara due to inappropriate storage applications. Developments encountered in the international solid waste removal areas, and increase of public claims because of unheathy living conditions in our cities has mobilized local administrations and the other establishments which are responsible for solution of problems. Recently municipalities have entered into a research for proper collection of solid wastes, recovery of recycling, wastes and regular solid waste storage: Metropolitan City Municipalities such as in İstanbul, İzmir, İzmit, Bursa and Gaziantep has installed big solid waste removal plants that are of foreign origin financially and technologically. However, during operation of these plants which have been constructed against considerable financial costs to render service on local basis, failures in the removal system organisation have caused big problems since waste removal costs are high and legal basis supporting local waste model do not exist.

Problems experienced in the solid waste management system has brought the necessity for discussing the subjectmatter in more detail and in the scientific way and for prioritizing the local technologies complied with our country's economical conditions and for informing the waste producers and establishments which are responsible for waste removal. Particularly, giving priority to the local technologies in the regular storage and recovery plants, waste removal plants can be made much more economical for municipalities.

KEYWORDS: Solid Waste Management, Local Waste Model, Collection System of Solid Waste, Recycling

GİRİŞ

Evlere, işyerlerinde ve sanayi tesislerinde oluşan katı atıkların nüfus artması, yaşam standartının yükselmesi ve teknolojideki gelişmelerin sonucu olarak miktarları ve muhteviyatları artmaktadır. Bir çok ülkede ise bu katı atıklar; yanlış yönetim teknik ve ekonomik şartların yetersizliği yüzünden sağlıksız koşullar ortaya çıkarmaktadırlar. Özellikle aşırı nüfus artışının yaşandığı kentlerde, düzensiz katı atık sahaları çok fazla yer işgal etmekte ve sonuçta su, toprak ve hava kirliliğine yol açmaktadırlar. Bu sorunun aşılabilmesi için sanayileşmiş ülkelerin bu konudaki bilgi ve tecrübelerinden mutlaka yararlanmak gerekir. Ancak bu teknik gelişmeleri ülkemize aktarmak ve yerel şartlara uygun hale getirmek için mühendislerimizin ve diğer araştırmacılarımızın ciddi çalışmalar yapmaları gerekir.

Katı atıklar, istenmeyen maddeler olmaları sebebiyle önemli bir çevre sorununa yol açarlar ve insanlar bunları mümkün olduğunca en düşük maliyette bertaraf etmek isterler. Katı atıkların insan ve çevre sağlığına zarar vermeyecek şekilde bertarafından sorumlu kuruluşların göz önünde tutmaları gereken en önemli nokta; mümkün olduğunca en fazla katı atığın geri kazanılarak depolama alanlarından tasarruf edilmesi ve sınırlı hammadde kaynaklarına olan talebin düşürülmesi konularıdır. Diğer yandan, bunlarla birlikte maddesel geri kazanım sistemine uygun atık toplama ve bertaraf sisteminin geliştirilmesi gerekir. Gerek çevre mühendisleri gerekse diğer ilgili bilim dalları katı atık yönetim sisteminin sağlıklı ve çağdaş bir yapıya kavuşturulabilmesi için daha fazla projeler üretmeli, bilimsel çalışmalar yapmalıdırlar. Katı atık yönetiminde görülen başarısızlıkların en büyük nedeni; bilgi ve bilinç eksikliğidir. Bugün Belediyelerin büyük bir kısmı düzenli bir katı atık depolama sahasının nasıl hazırlandığını, ne şekilde projelendirildiğini ve yaklaşık maliyetinin ne olabileceğini bilmemektedirler. Çünkü; bu konuda ellerinde yeterli bilgi ve yeterli teknik eleman yoktur. Bu alanlarda oluşan bilgi birikiminin, atık üreticisi ile atıkların bertarafından sorumlu kuruluşlara yayınlar, eğitim kursları ve pratik uygulamalarla aktarılması son derece önem arz etmektedir.

KATI ATIK SORUNLARI

Katı atık sorunlarını iki kısma ayırmak mümkündür. Birincisi; katı atıkların biriktirilmesi ve toplanması sırasında yaşanan problemlerdir. Bugün bir yerel yönetim temsilcisi olarak, halkın en çok şikayetçi olduğu sorunlardan birinin "çöpler" olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim(1). Genellikle ülkemizde çöpler; cadde ve sokak üzerindeki çöp biriktirme kaplarında sağlıksız bir şekilde biriktirilmekte ve toplayıcılar tarafından düzensiz çöp sahalarına bırakılmaktadır. Bugün modern dünyada; katı atıkların sağlıklı bir şekilde biriktirilmesi ve kaynağında ayrı toplanması konularında sağlıklı ve ekonomik modeller geliştirirken, ülkemizde geri kazanılabilir maddelerin çoğu çöp sahalarından sağlıksız bir şekilde toplanmaktadır(2).

Katı atıkların yönetiminde diğer bir sorun ise, atıkların bertarafı sorunudur. Gelişmiş ülkelerde katı atıkların yönetimi ve bertarafı konularında ev kompostlamasından, yakma tesislerine kadar bir çok yöntemler bilimsel ve teknik bakımdan ele alınıp uygulanırken ülkemizde ancak yeni yeni büyükşehirlerimizde bu çalışmalar başlatılmaktadır.

KATI ATIK SORUNLARININ NEDENLERİ

Katı atıkların sağlıklı bir şekilde hangi yöntemlerle bertaraf edilebileceğine karar vermek için öncelikle çöpün miktar ve içeriğini bilmek gerekir. Ancak; Yerel yönetimlerimizin çoğu; bölgelerinde oluşan çöplerin miktar ve kompozisyonunu bilmemektedirler. Yapılan araştırmada belediyelerin sadece %3'ü katı atık kompozisyonunu bilmektedir "(Yöntem, 1997)". Bu sebeple; katı atıklarını ne şekilde bertaraf edeceklerini bilememektedirler.

Sorunların temelinde yatan sebep; gerek katı atık üreticilerinin gerekse katı atıkların bertarafından sorumlu kuruluşların gerekli eğitim ve bilinç seviyesine

ulaşmamalarıdır. Çünkü; bilgi bilinci, bilinç te eylemi doğurur ve böylelikle halk ve yerel yönetimler elele vererek sorunun çözümü için ortak harekete geçerler Bugün yerel yönetimlerimiz, özellikle çöplerin toplanması ve geri kazanım işlemlerinde, katı atık üreticilerine gerekli eğitim ve bilinci kazandıramadıkları için büyük problemler yaşamaktadırlar Genellikle halk, Çevre Temizlik Vergisi verdiği için çöp sorununun çözümü için tüm gayreti belediyelerden beklemektedir. Yani halk, katı atık konusunda sorumluluklarını bilmemektedir. Böyle olunca da, çöplerin sağlıklı ve geri kazanım sistemine uygun olarak toplanması imkansız hale gelmektedir. Belediyelerin sağlıklı bir çöp toplama modelinin oluşturulabilmesi için, şu sorulara mantıklı bir cevap bulmaları gerekir “Çöp toplama aracı gelene kadar çöpü sağlıklı bir şekilde biriktirmek kimin görevi?”, “Çöp kaplarının yeri neresi olmalı?”, “Geri kazanılabilir maddeleri ayrı bir kaptaki biriktirmek katı atık üreticilerinin görevi olabilir mi?”. Gelişmiş ülkeler bu sorulara mantıklı cevaplar bularak şu anki sağlıklı çöp toplama modellerini oluşturdular. Almanya’da bugün evsel çöplerdeki geri kazanılabilir katı atıkların % 75-90’ı kaynağında ayrı toplanırken “Curi ve Kocasoy (1992)” ülkemizde seçilen pilot bölgelerde daha yeni bu çalışmalara başlanılmıştır Gelişmiş ülkelerde ambalaj atıklarını ayrı biriktirmeyen katı atık üreticileri büyük para cezaları öderken ülkemizde hiç bir katı atık üreticisinin böyle bir sorumluluğu yoktur

Ayrıca yerel yönetimlerimiz; katı atık yönetimi konusunda yeterli bilgi ve teknik elemana da sahip değildir. Bunun için, katı atıkların kaynağında ayrı toplanması taşınması ve insan ve çevre sağlığına zarar vermeyecek şekilde teknik usullere uygun olarak bertarafı için ne gibi projeler üretilmesi gerektiğini ve bu projelerin yatırım ve işletme maliyetlerinin ne olacağı konularında hemen hemen hiç bir bilgiye sahip değildir. Bu sebeple; yeterli tetkik yapılmadan atık bertarafı konusunda yabancı firmalara öncelik vererek çok büyük borçların altına giriyorlar Oysa, düzenli katı atık depo sahası, ambalaj atıkları ayırma tesisi ve kompostlama ünitelerinde yerli teknolojilere ağırlık vererek bu gibi atık bertaraf tesisleri kurulabilir Zira, düzenli depolama sahaları, yüksek teknoloji gerektirmeyen ve ülkemizin inşaat alanında ulaştığı birikim sayesinde rahatlıkla inşa edilebilecek alanlardır. Özellikle büyük şehir belediyeleri haricindeki orta ölçekli belediyeler, katı atık depo sahası inşaatında yerli teknolojilere ağırlık vermeleri gerekir.

Biz 150.000 nüfuslu İzmit’in Körfez İlçesi Belediyesi olarak katı atıkların sağlıklı bir şekilde toplanması, geri kazanımı ve bertarafı için bir arayış içerisinde girmiş bulunmaktayız ve iki önemli katı atık projesini uygulamaya geçmiş durumdayız. Kısaca bu projeler hakkında bilgi vermek istiyorum Yaklaşık 14 ay önce pilot bölge olarak seçtiğimiz 13.000 nüfuslu bir mahallede Ambalaj Atıklarının Geri Kazanımına başladık. Başlangıçta yeniden değerlendirilebilir atıkların % 40’ı kaynağında ayrı toplanılmaktaydı. Ancak ekonomik sebepler ve yasal yaptırımların uygulanamaması sebebiyle bu oran şu an % 15’e kadar düşmüştür

Yine Katı Atıklar Kontrol Yönetmeliği’nin 8 ve 18. Maddesi’nin çöpü üretenlere verdiği, “çöplerini sağlıklı bir şekilde biriktirmek ve toplama anında hazır bulundurmamak” sorumluluğundan hareketle yeni bir çöp toplama projesi geliştirdik. İlçemizin yaklaşık 25.000 nüfuslu iki mahallesinde uygulanmakta olan bu projeye göre; her bina ve işyeri çöp üretme kapasitesine göre Batı standartlarına sahip plastik çöp konteyneri satın almaktadır Yani uygulamaya geçtiğimiz iki mahallede her binanın kendilerine ait çağdaş çöp biriktirme kabı vardır. Bu projenin çağdaş ve

bilimsel çöp toplama metoduna uygunluk arzeden iki önemli yanı vardır. Birincisi, verimli geri kazanım sistemine adaptasyonu çok kolay olacaktır. Yapılacak iş, katı atık üreticilerine satın aldıkları gri renkli standart çöp konteynerinin yanına geri kazanılabilir maddeleri biriktirmek için farklı renkte ikinci bir konteyner aldırarak olacaktır. İkinci önemli yanı ise, katı atık üreticilerinden sağlıklı ve adaletli atık bertaraf hizmet bedeli tahsil edebilme imkanı sağlamasıdır. Çünkü bu sistemde her bina, daire sayısına göre 120, 330 ve 750 litrelik hacmi belli olan konteyner kullanılmaktadır(3,4). Her binanın daire sayısı, konteyner numarası ve kapasitesi belediyemiz kayıtlarında mevcuttur, yani üretilen çöpün miktarının (hacminin) tesbit edilme imkanı vardır. Böylece her binadan ürettikleri çöp kadar vergi alma imkanına sahibiz. Ayrıca Ambalaj Atıklarını Ayırma Tesisi ve Düzenli Depolama Sahası İnşaatı için proje çalışmalarımız vardır

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öncelikle şunu belirtmekte yarar var ki; katı atık sorunu gibi çevre sorunlarımızın ve diğer sosyal, kültürel ve ekonomik problemlerimizin çözülebilmesi için , ülkemizde istikrarın ve güven ortamının hakim kılınması gerekmektedir. Eğer bizler, problemleri doğuran nedenler, düşünceler ve uygulamalar üzerinde değil de, hiç kimseye yarar sağlamayan şahsi çekişmeler üzerinde ülke gündemini belirlersek çevre sorunları gibi diğer tüm sorunlarımız azalacağı yerde artacaktır. Maalesef bugün Türkiye gündemi, kısır döngülerle meşgul edilirken bu gibi önemli sorunlar çok az gündeme gelmektedir.

Şimdi kısaca, katı atık sorunlarını fazlasıyla hissedilen bir yerel yönetim temsilcisi olarak bu sorunların çözümünü için neler gerektiğini belirtmek istiyorum

- Öncelikle belediye başkanları ve Atık Yönetim Sistemi ile ilgili sorumluluk mevkiinde olanların eğitime tabi tutulmaları ve atıkların teknik usullere uygun olarak kaynağında ayrı toplanması, taşınması, geri kazanımı ve (bertaraf edilmesi) giderilmesinin insan ve çevre açısından önemi kavratılmalıdır. Böylece karar mekanizmasında olan kişilerin bilgi ve duyarlılıklarının artmasıyla harekete geçmeleri sağlanmış olacaktır. Bugün çoğu belediye başkanları Katı Atık Deponi Sahası, Ambalaj Atıkları veya Atık Yönetim Sistemleri'nin ne manaya geldiklerini bilmemektedirler. Zaten ülkemizdeki bir çok problemin temelinde bilinçsizlik, bilgisizlik ve eğitimsizlik gelmektedir. Bugün çoğu belediyede çevre temizlik vergisinin amaç dışı kullanılmasında belediyelerin içinde buldukları ekonomik problemlerin yanında atık yönetimi ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmama ve duyarsızlığın rolü büyüktür. Çünkü, çoğu belediyeler Atık Yönetim Sisteminin nasıl ve ne şekilde çözüleceğine dair ellerinde pek fazla bilgi ve proje yoktur. Bunun için Çevre Bakanlığı ve İl Müdürlükleri vasıtasıyla seminerler, paneller ve teknik geziler gibi faaliyetlerle yerel yönetimlere gerekli bilgi verilmesi gerekmektedir.
- Atık yönetimi ile ilgili olarak hazırlanan yönetmeliklerin genellemelerden, kapalılıklardan çıkarılıp ihtiyaçlara cevap verecek hale getirilmesi gerekir. Yönetmeliklerde merkezden yönetim zihniyeti hakim. Nasıl olsa tayinle gelen amiri Ankara'dan kontrol altına almak kolay olur. Seçimle gelene hükmetmek

zordur. Onun için; yetki verirken silsile hep şöyle geliyor. Bakanlık, mahallin en büyük amiri ve belediye başkanları. Hizmeti yürüten, sıkıntısını çeken ve halkla içiçe olan belediyeler en son yetki sahibi. Ayrıca sorumlulukların açıkça belirlenmesi gerekir. Katı Atık Kontrol Yönetmeliği'nin 8 maddesinde "Evsel katı atık ve evsel nitelikli endüstriyel katı atık atan kişi ve kuruluşlar, katı atıkların belediyelerin ve mahallin en büyük amirinin istediği şekilde konut ve işyerlerinde hazır etmekle yükümlüdürler" deniliyor. Bu yetkiyi hem belediyeye hem de mahallin en büyük mülki amirine vermenin manası ne? Vali ve kaymakamın çöp toplama sistemi ile alakası ne? Yetkiyi tek ele vermek gerek. Bugün katı atıkların bertarafından sorumlu ve bu hizmetin yükünü çeken kurumlarımızın başında belediyeler gelmektedir. Ancak, çöp biriktirme kaplarının standartlarını belirleme yetkisi dahi yoktur. Oysa, çöp toplama sistemini kuracak ve işletecek olan kurumuz belediyelerdir. Bu sebeple, evsel katı atık yönetimi sistemlerinin oluşturulması konusunda yerel yönetimlerin yetki, sorumluluk ve denetim hakları netleştirilmeli, Merkezi yönetimden yerel yönetimlere doğru bir yetki devrine gidilmelidir.

- Bir çok belediye ve sanayici, yetersiz kaynak ve teknoloji sebebiyle katı atıkların sağlıklı bir şekilde bertaraf edememektedir. Bu sebeple, sınırlı kaynakları optimum şekilde kullanmak ve bir araya getirmek suretiyle daha büyük tesislerin ortaklaşa kullanımını sağlamak gereklidir. Bir an önce, katı atıkların yönetiminde bölgesel birliklerin oluşturulması için çalışmalara başlanılmalıdır.
- Katı atık depo sahalarının inşası fazla bir teknoloji ve maliyet gerektirmemesine rağmen bugün ülkemizde sahaların sayısı çok azdır. Bunun en önemli nedeni yerel yönetimlerin bu teknolojiye habersiz olmalarıdır. Katı atıkların bertarafında düzensiz depolamanın önlenmesi için yerel yönetimlerin hızla düzenli depolama sistemlerini oluşturmaları teşvik edilmeli (yer seçimi, proje desteği ve ekonomik destekler gibi) ve gerektiğinde yaptırım uygulanmalıdır. Katı atık deponi alanlarının inşası ve işletilmesi için bu konu ile uğraşan teknik elemanlar, tip projeler ve teknik rehberler hazırlayarak yerel yönetimlere yardımcı olmalıdırlar.
- Bugün borç batağında bulunan yerel yönetimlerden, elbeteki milyarlarca lira harcayarak atık giderme tesisleri kurmaları beklenemez. Atık bertaraf hizmeti için alınan Çevre Temizlik Vergisi bu yatırımlar için gerekli finansmanı sağlayamamaktadır. Örneğin Körfez Belediyesi 1997 yılında Katı Atık Yönetimini sağlıklı bir yapıya kavuşturmak istediğinde yaklaşık olarak katı bertaraf maliyeti yıllık 100 Milyar olmaktadır. Oysa, aynı yılda bu hizmetler için katı atık üreticilerinden topladığı Çevre Temizlik Vergisi 24 Milyar olmaktadır. Öncelikle finansman açısından belediyelerin kendine yeter duruma getirilmeleri gerekir. Bunun için Atık Yönetim hizmetlerinde gerekli finansmanı sağlayacak çevre temizlik vergisi gibi vergilerin miktarını belirleme yetkisi belediyelere verilmelidir. Çünkü, her bölgenin Atık Yönetim Sistemi için harcayacağı kaynak; bölgenin önemi, sahip olduğu atık toplama ve bertaraf sistemi ve insanının kültür düzeyi ile değişmektedir. Örneğin, katı atık depolama sahası 30 km uzakta olan bir şehrin, 5 km olan bir şehirden çöp taşıma masrafı 6 kat fazla olacaktır. Yine, kirlenme yönünden kritik olan bölgelerde çöp sahasının sızdırmazlığı için alınacak önlemlerin gideri daha fazla olacaktır. Ayrıca bazı yerleşim yerlerinde aşırı çarpık kentleşme yaşandığından çöp toplama sistemini kurmak için belediyeler daha fazla

mali harcamalar yapacaklardır Bunun için, Çevre Temizlik Vergisinin miktarını Ankara değil sistemi kuracak olan belediyeler tesbit etsin Bunun için de, belediyeler katı atık giderleri ve bertaraf tesislerinin maliyetlerini tesbit edebilecek yeterli bilgi ve teknik elemana sahip olmaları gerekir.

- Atıkların kaynağında ayrı toplanması, taşınması, geri kazanımı ve bertarafı konularında gerekli sistemleri kurmaları için yerel yönetimleri teknik ve eğitilmiş personel bakımından yeter seviyeye getirmek gerekmektedir. Bugün bir çok yerel yönetim, bürokratik işlemleri için şişkin ve gereksiz kadroya sahipken atık yönetimi ile ilgili tek bir teknik elemana sahip değildir. Bu durumda olan belediyelerin sorunu çözmeleri mantıken de beklenemez. Bugün merkezi hükümet çeşitli nedenlerle belediyelere yeni kadro vermemektedir. Oysa belediyeler, katı atıklar gibi pek çok konuda çağın bilgi ve tekniğiyle yetmişmiş teknik elemana fazlasıyla muhtaçtır. Bugün artık Atık Yönetim Sistemi, belediyelerin Temizlik İşlerini aşan bir sorun haline gelmiştir. Belli bir nüfusa sahip belediyeler artık Katı Atık Yönetim Birimi'ni kurmaları ve işi tekniğine göre yapmaları gerekir. Yani işi ehiller yapmalıdır. Bunun için Çevre Bakanlığı bir an önce belediyelerin gerekli teknik elemanlarını istihdam edebilmelerini sağlamalıdır.
- Atıkların kaynağında ayrı toplanması ve geri kazanımı konularında başarılı olabilmek için, atık üreten kişi ve kuruluşların eğitilmesi ve belirli bir kültür düzeyine getirilmeleri gerekir. Halkımız evinde kullandığı plastik ambalaj malzemesinin yeniden değerlendirilebileceğini bilse ve kaynağında ayrı toplama sistemi kurursa elbetteki o malzemeyi geri dönüşüm kabına atacaktır. Maalesef, ülkemizde halkımızın gerekli eğitim ve bilince sahip olmaması sebebiyle yerel yönetimler çöp toplama işinde büyük sıkıntılar çekmektedirler. Oysa çevreyi kirleten ve çöpünü bilinçsizce elinden çıkaran insanımızı eğitse, belediyeler çöp toplama işini daha sağlıklı ve ekonomik yapacaklardır. Bu konuda bizler yöre halkını eğitmeye çalışırken, Çevre Bakanlığı da, basın yayın araçlarıyla ve okullarda atıkların kaynağında ayrı toplanması ve geri kazanım konularında daha güncel eğitim verilmesini sağlamalıdır.
- Atık Yönetimi ile ilgili belediyelerin performansları takip edilmelidir. Bugüne kadar Çevre Bakanlığı ve İl Müdürlükleri'nden hiç bir teknik eleman Atık Yönetim Sistemimizi tesbit etmek için gelmemiştir. Yine bu güne kadar insan ve çevre sağlığına aykırı atık depolama tesisi işlettikleri için, hiç bir belediye hakkında yasal işlem yapılmamıştır. 2 Kasım 1994 tarih ve 22099 Sayılı Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'nde Değişiklik yapılmasına Dair Yönetmeliği'nin 12 maddesinde, 1995 tarihinden itibaren belediyeler durumlarına ve nüfuslarına göre 3 ile 5 yıl arasında atıkları ayrı toplamaya yönelik sistemlerini kurmak zorundadır deniliyor. Acaba, 2 yıl geçmesine rağmen belediyelerin bu konuda ne yaptıkları Bakanlığımızca takip edildi mi? Çevre Bakanlığı Katı Atık Yönetim Sistemleriyle ilgili belediyelerin performanslarını takip etmeli, başarılı çalışmalar yapan belediyeler ödüllendirilip desteklenmelidir.
- Yerel yönetimlerin ve özel kuruluşların geri kazanım işini yapabilmeleri için, özendirici tedbirlerin alınması gerekir. Bugün yerel yönetimler ambalaj atıklarını ayırma tesisi kursalar her halde bu tesisleri sübvansane etmeleri gerekir. Çünkü,

bugün 1 ton geri kazanılan kağıtın ekonomik değeri 6-8 milyon Bu piyasa fiyatlarıyla elbetteki özel ve kamu kuruluşlarına geri kazanım işi kar getirecek yerde zarar getirir. Onun için; yeniden değerlendirilebilir atıkları işleyip ekonomiye kazandıran sanayilere vergi indirimi yapılmalı

KAYNAKLAR

- 1- Curi, K. Ve Kocasoy, G (1992) Yeşil Nokta, **Katı Atık ve Çevre Dergisi**, 6: 8, İstanbul
- 2- Yöntem, Z. (1997) Türkiye’de Katı Atık Yönetim Politika ve Stratejileri, **Ada Kentliyim Dergisi**, 8: 63, Ankara